ครูบ้านนอก .คอม
www.kroobannok.com

ปัจจัยแห่งความล้มเหลว ในการปฏิรูปการศึกษาไทยคืออะไร โดย เพชร เหมือนพันธุ์

นำเสนอเมื่อ : 10 ส.ค. 2559

จำเลยของความล้มเหลวทางการศึกษาไทยที่ถูกกล่าวหามาโดยตลอด คือ การไม่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้ท้องถิ่น การกระจายอำนาจจึงเป็นปัจจัยทางความเชื่ออย่างหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้เกิดความล้มเหลว การไม่กระจายอำนาจจึงตกเป็นจำเลยทุกครั้ง การจะปฏิรูปการศึกษาจึงต้องกลับไปรื้อโครงสร้างของกระทรวงฯ แล้วก็ออกแบบการกระจายอำนาจตามแบบของบางประเทศ ส่วนปัจจัยที่เป็นจำเลยอื่นๆ คือ คุณภาพของครู วิธีสอนของครู หลักสูตร การวัดประเมินผล

การกระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่นเป็นเรื่องน่ากังวล เพราะคำว่าท้องถิ่น (Local) ของไทยกับท้องถิ่นในต่างประเทศนั้นไม่เหมือนกัน ในต่างประเทศท้องถิ่นหมายถึงรัฐบาลของท้องถิ่น (State Government หรือ Province Government) ส่วนท้องถิ่นของไทยเป็นแบบ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (Local Administrative Organization) สังกัดที่กระทรวงมหาดไทย การเกิดหรือที่มาของท้องถิ่นของต่างประเทศกับของไทยก็ไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนตำบลและองค์การปกครองส่วนจังหวัดของเรา เกิดจากรัฐธรรมนูญปี 2540 มีอายุได้ไม่ถึง 20 ปี วัฒนธรรมองค์กรยังไม่เข้มแข็ง ส่วนรัฐบาลท้องถิ่นของต่างประเทศ (State Government) เขาสามารถดูแลตนเองได้ในระดับหนึ่ง สามารถกำหนดอนาคตของคนในชุมชนของท้องถิ่นตนเองได้โดยคณะผู้บริหารรัฐบาลท้องถิ่นที่คนในท้องถิ่นที่คนในชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้เลือกเข้ามา เพื่อมาทำหน้าที่เป็นรัฐบาลของท้องถิ่น (Local Government หรือ Province Government)

ประเทศที่พอมองเห็นความเป็นองค์กรบริหารของท้องถิ่นที่ชัดเจน เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น เขากระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้ท้องถิ่นดูแลรับผิดชอบได้ถูกต้องเพราะท้องถิ่นเขามีวัฒนธรรมองค์กรมานาน

ท้องถิ่นของประเทศไทย ถูกปกครองโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของกระทรวงมหาดไทย บริหารงานภายใต้การควบคุมดูแลของนายอำเภอและผู้วาราชการจังหวัด ซึ่งผู้ดูแลสูงสุดคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการของไทยไปให้ท้องถิ่นจึงไปไม่ถึงท้องถิ่น เพราะสุดท้ายแล้วกลับคืนมาอยู่ที่กระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนจากกระทรวงศึกษาธิการไปอยู่กระทรวงมหาดไทย เป็นการพายเรือในอ่าง

นักวางแผนทางการศึกษาใน คสช.บอกว่า จะกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้กับกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) ซึ่งเป็นองค์กรท้องถิ่นของจังหวัดจริงๆ ไม่ใช่กระทรวงมหาดไทย ไม่ทราบว่าจะทำให้เชื่อได้อย่างไร เพราะเห็นรายชื่อแล้วไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการจัดการศึกษาบุคลากรที่มาทำงานเป็น กศจ. เป็นคณะบุคคลที่ถูกผู้มีอำนาจแต่งตั้งมา จึงไม่ได้เป็นตัวแทนขององค์กรทางการศึกษาใดในจังหวัด ไม่ได้เป็น Stakeholder หลายคนเป็นได้เพียงผู้รอรับการบริโภค (Consumer)แต่ถูกเลือกให้เข้ามาควบคุมการผลิตยิ่งน่าเป็นห่วง เพราะขบวนการจัดการศึกษาต้องใช้มืออาชีพ จะใช้เพียงความรู้สึกไม่ได้

หากในอนาคตจะมีการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกกรรมการการศึกษาจังหวัด
คุณสมบัติของสมาชิกจะต้องมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจริง (Real Stakeholder)
หรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาในจังหวัดอย่างแท้จริง

บทเรียนที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ตัวอย่างองค์กรที่ผู้มีส่วนได้เสียจริงๆ หรือ Real Stakeholder
ที่ไม่ประสบผลสำเร็จของไทย คือ กรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ
แม้ว่าจะถูกเลือกมาจากผู้ที่เป็นเจ้าของสหกรณ์ (สมาชิกสหกรณ์) แต่เมื่อได้รับเลือกมาเป็นแล้ว บางส่วนบางคน
ก็ยังเข้ามาถอนทุนคืน รับโบนัสยังไม่พอ เบี้ยประชุมอนุกรรมการทุกอย่างเบิกเงินได้ทุกการประชุม วันละหลายๆ
ฟลอร์ ก็จะต้องเบิกเบี้ยประชุมทุกฟลอร์ ดูแลแต่ผลประโยชน์ของตนเอง

ส่วนเรื่องให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลนั้น ควรทำนานแล้วและควรให้เป็นนิติบุคคลได้จริง
ไม่ใช่ยื่นให้แล้วชักคืนเหมือนเอาเหยื่อเสียบเบ็ดไว้ล่อปลา พอปลาจะกลืนก็ดึงเหยื่อคืน ที่เห็นและเป็นมาเป็นแบบนั้น
เพราะโรงเรียนไม่เป็นนิติบุคคลจริง การใช้เงินงบประมาณก็ไม่มีอิสระต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของสำนักงบประมาณ
งานบุคคลก็ไม่มีอิสระจะย้าย จะบรรจุ จะแต่งตั้งคนอื่นทำให้หมด งานวิชาการก็ยังส่งคนมาครอบ
แล้วบอกว่าให้เป็นนิติบุคคล ไม่รู้ว่าจะเป็นได้กี่เปอร์เซ็นต์ แม่ทัพหากไม่มีอิสระสั่งการก็จะมีแต่แพ้เท่านั้น
การศึกษาไทยเป็นเช่นนั้น

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษา ที่จะให้เข้ามามีอำนาจเลือกผู้บริหาร เลือกบรรจุโยกย้ายครูยิ่งน่าเป็นห่วง
ปัจจุบัน ในโรงเรียนเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ห่างไกล จะหาคนมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาก็หาได้ยาก
ต้องไปขอร้องอ้อนวอนให้มาเป็น นี่เห็นว่าจะติดปีกให้กับกรรมการศึกษาอีก จะให้ไปอบรม ไปเรียนเพิ่มเติม
ดูแล้วน่าเป็นห่วงยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการแทนที่จะดูแลแต่การศึกษาในโรงเรียน
กลับจะต้องมาดูแลให้การอบรมกับคณะกรรมการสถานศึกษาอีก เมื่อได้เป็นแล้วก็จะมาเรียกร้องสิทธิอีก น่ากังวลยิ่ง
ออกแบบให้ดีก็แล้วกัน บ้านอื่นประเทศอื่นเขาตั้งกรรมการสถานศึกษาไม่ยากเลย ไปดูตัวอย่างเวียดนามได้
เขาเอาตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนในชั้นเรียนของโรงเรียนนั้นแหละเลือกกันเองเข้ามาเป็นคณะกรรมการการศึกษา

นโยบายที่ให้เรียนฟรีไปถึง 15 ปี จัดการศึกษาแบบให้เปล่าตั้งแต่วัยเยาว์จนจบชั้น ม.ปลาย
นับว่าเป็นเรื่องที่ดีเยี่ยมเด็กก่อนวัยเรียนในชนบทจะได้ไม่ถูกทิ้ง แต่ให้ระวังเพราะเด็กก่อนวัยเรียน
มีแต่กิจกรรมการเล่นเพื่อเตรียมความพร้อม สงเสริมในสิ่งที่เด็กให้ความสนใจ พัฒนาตามพัฒนาการของเด็ก

แต่ที่น่าเป็นห่วงคือ เด็ก ม.ต้นถูกทิ้ง ครูและโรงเรียนไม่ให้ความสนใจ
ทำให้เด็กขาดทักษะที่จะเรียนรู้ทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีพ
การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นควรให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติ ได้ฝึกงาน
เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่อยากดู อยากรู อยากเห็น อยากเป็น อยากมีส่วนรวม อยากช่วย
อยากแสวงหาอาชีพที่แปลกใหม่อย่างท้าทาย มีพลังงานเหลือเฟือ เด็กใน ม.ต้นสมควรได้ฝึกงาน
ฝึกการทำงานในสถานประกอบการจริงเพื่อให้ได้สัมผัสกับโลกอาชีพ สวนชั้น
ม.ปลายต้องได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต้องใช้ชีวิตใน ศตวรรษที่ 21
เด็กแต่ละคนต้องรู้ว่าในอนาคตเขาควรจะไปประกอบอาชีพอะไรตั้งแต่อยู่ในระดับชั้น ม.4
แล้วเดินตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงก็จะต้องรู้ว่าจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ในระดับชั้น ม.ต้น เด็กของเกาหลีใต้ ในญี่ปุ่น เด็กจะได้ออกไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการจริง
และได้ฝึกงานในสถานประกอบการจริง เด็กเกาหลี 1
ภาคเรียนเด็กจะได้ออกไปดูงานในสถานประกอบการจริงประมาณ 20 ครั้ง เด็กญี่ปุ่น ในระดับชั้น ม.1
เด็กและผู้ปกครองจะมองหาสถานที่ฝึกงานให้ลูกตลอดปีการศึกษา พอขึ้นชั้น ม.2
เด็กจะได้ออกไปฝึกงานในสถานประกอบการที่นักเรียนรวมกับพ่อแม่ ครู และโรงเรียนได้ร่วมกันเลือก
โดยโรงเรียนต้องไปสร้างสายสัมพันธ์ไว้กับสถานประกอบการในชุมชนไว้หลายๆ
แห่งเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนรวมในการให้การศึกษาแก่เยาวชนด้วย เด็ก ม.2
ของญี่ปุ่นแต่ละคนจะได้ฝึกงานไม่น้อยกว่า 5 วัน เด็กของประเทศสิงคโปร์ (ชั้นมัธยมศึกษามีอยู่พียง 4-5 ปี)
เด็กจะได้ออกไปฝึกงานในสถานประกอบการจริงทุกคน มีเด็กบางคนเมื่อเรียนจบชั้น
ม.ปลายแล้วสามารถออกไปทำงานได้เลย
แต่ขณะทำงานเด็กสิงคโปร์ก็ยังต้องการเรียนหนังสือในระดับที่สูงขึ้นตลอดเวลา

หลักสูตรและวิธีสอนในสถานการศึกษาไทยในปัจจุบัน

เป็นความรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 19?20 มันตกสมัยไปแล้ว
การจัดการเรียนการสอนยุคนั้นคือการยัดไส้กรอก
วิทยาการต่างๆที่มีอยู่ในหลักสูตรครูจะหยิบมายัดใส่หรือบรรจุลงไปในสมองของเด็กให้ครบถือว่าสอนจบหลักสูตร ส่วนเวลาสอบวัดประเมินผลก็ ให้สอบวัดประเมินผลวา
สิ่งที่ครูยัดความรู้เข้าไปในสมองเด็กยังเหลืออยู่ครบหรือไม่เพียงใด

การวัดผลการเรียนรู้ระบบเก่า เครื่องมือที่ใช้สอบวัดความรู้ของเด็ก คือ ข้อสอบแบบ ปรนัย ซึ่งแพร่หลายในประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 จนถึงปัจจุบัน มีอายุนับได้ถึงครึ่งศตวรรษ 50 ปีหรือ 5 ทศวรรษ ตกสมัยไปแล้ว หากเปรียบข้อสอบปรนัยเป็นเครื่องมือจับปลา ก็คงจะเปรียบได้เพียงสวิงจับปลาเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถจับปลาตัวใหญ่เช่นปลาฉลาม ปลาฉะโด ปลาบึก หรือปลาวาฬ การวัดผลการศึกษาไทยจึงจับได้แต่ปลาเล็กปลาซิวปลาสร้อย

ตัวอย่างของประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการสอบวัดผลเช่น ฟินแลนด์ เยอรมัน หรือเวียดนาม ข้อสอบจะเป็นแบบอัตนัย ส่วนปรนัยแทบไม่มีใช้ในการสอบวัดประเมินความรอบรู้ของนักเรียน ในฟินแลนด์ข้อสอบที่เป็นชอยส์ แทบไม่มีให้เห็นเพราะเข้าใจข้อสอบอัตนัยทั้งนั้น ผู้เขียนมีลูกไปเรียนเยอรมัน 3 คน ลูกบอกว่าข้อสอบ ปรนัยไม่มีเลยพ่อ ส่วนการสอบวัดผลในประเทศอังกฤษ ท่าน นายแพทย์ธีรเกียรติ์ เจริญเศรษฐศิลป์ รมช.กระทรวงศึกษาฯ ท่านบอกว่า ส่วนมากใช้ข้อสอบแบบอัตนัยทั้งนั้น แล้วประเทศไทยจะเลิกใช้ข้อสอบปรนัยได้หรือยังครับ

ประเทศที่ประสบผลสำเร็จเขาจะเรียนในห้องเรียนน้อยที่สุด เวลานอกนั้นเอาไปเรียนนอกห้องเรียน เอาไปฝึกงานเพื่อให้เกิดทักษะ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมได้เล่นให้เล่นแบบมีโครงสร้าง (แบบญี่ปุ่นซึ่งต้องมีการวางแผนการเล่นและต้องเล่นเพื่อวังชัยชนะทุกครั้ง) เอาเวลาเรียนในห้องลงหรือออกไปฝึกงานภาคสนามหรือภาคลงมือปฏิบัติจริง ให้เด็กได้ลงมือทำจริง ได้วางแผนการทำงาน ได้แก้ปัญหาที่เกิดจากการทำงาน และจะได้เรียนรู้ทักษะชีวิตอย่างแท้จริง

สังคมไทยต้องกล้าที่จะต้องพูดความจริงกล้าที่จะรับฟังความเห็นที่แตกต่าง
ต้องใช้ความจริงมาตัดสินใจ อย่าใช้เพียงความรู้สึกหรือคิดเอาเอง
กล้าบอกให้รู้ว่าการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ผ่านมาในอดีตนั้น
ไม่ใช่การศึกษาเป็นเพียงการกรอกความรู้ให้เด็ก เด็กไทยจึงคิดอะไรไม่ได้ แก้ปัญหาไม่เป็น รอคำสั่ง ไม่อดทน ไม่มีความรับผิดชอบ ฯ

ผู้เขียน เพชร เหมือนพันธุ์

ที่มา มติชนรายวัน

เผยแพร่ 10 ส.ค. 59

ขอบคุณที่มาจาก มติชนออนไลน์ วันที่ 10 สิงหาคม 2559